

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaváltást vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Bankalapítók.

Nincs vidéki város az országban, mely annyi pénzintézettel dicsekedhetnék, mint Nagyvárad. Igaz ugyan, hogy nincs miért dicsekednie. Tapasztalhatjuk, ha a városok vagyoni viszonyait a pénzintézetek számával összehasonlítjuk, hogy városos városokban kis számú, de biztos alapokon nyugvó tisztességesen dolgozó s mégis szép nyereséget felmutató takarékpénztárak vannak, ellenben az általános eladósodás, levegőre épített kereskedelem s az ezekkel járó nagymértékű hitelkereslet kedvező talajt nyújt a pénzintézetek alakulására és ilyen helyeken gombamódra szaporodnak a különböző bankok, takarékpénztárak, hitelintézetek s ezeknek fiókjai, a piculás és koronás szövetkezetek.

A hol tehát sok a pénzintézet, ott valószínűleg igen rosszak a hitelviszonyok és nagyrészt maguk a bankok is gyenge lábon állanak. Ezelőtt husz évvel Nagyváradnak három pénzintézete volt, ma tizenöt van, de ma is a régi három áll legbiztosabb alapokon. Bizonyos, hogy husz év óta a hitelkereslet annyira megnőtt, hogy több intézet felállítása szükségessé vált, de az is bizonyos, hogy a pénzintézetek szaporodása felülmuta a jogos hitel igények növekedését s miután

üzlet nélkül a bank nem élhet meg, ki-elégítést nyertek a legkétségesebb fedezettel bíró, sőt teljesen fedezetlen hitel igények is. Ennek következménye lett egyik oldalról az, hogy a bankok egy része a nagy kockázatot a kamatjövedelemnek a végletekig való felszámolásával igyekeztek ellensúlyozni, más oldalról pedig a hitelt keresők a könnyen szereshető bár drága pénzből annyit igyekeztek igénybe venni, hogy maradjon nekik — a csőd utánra is. Így keletkeztek a nagy kirakatu, de üres raktáru kereskedések, a magasra épült, de adósságtól roskadozó házak.

A bankalapításoknál nagy szerepet játszik a személyes hiúság is. Ha megalakulna városunkban a bankigazgatók szakszervezete, száznál több tagot számlálhatna. Ki ne vállalkoznék szívesen arra, hogy néha napján fölmenjen a »bankba« s kényelmes karszékben szivarozva elolvassa az ujságokat s ezért csinos osztalékot kapjon jutalmul? Mert a száz bankdirektor közül helvennek ez a foglalkozása.

Ugy halljuk, hogy most megint bankot akar alapítani egy érdekcsoport. Mert vannak még emberek, a kik még nem bankigazgatók. Vannak, a kiket nem riaszt vissza a legutóbb alakult pénzintézetek gyenge üzleteredménye, ők bankot

alapítanak, mikor a pénzpiacon utána-obják az embernek a részvényeket, mikor egy pénzintézet 2 százalék nyereséget produkál, mikor a kibocsátott részvényeket nem lehet elhelyezni, mikor egy intézet egyharmadrész annyi nyereséget mutat ki, mint a mennyi a tisztviselők fizetése, mikor egy helybeli iparvállalat részvénye árverésen 83 százalékkal a névértéken alul adatik el.

Nem akarunk senkit sem bántani, legkevésbé az ujonnan alakuló bank alapítóit, kiket részben nem is ismerünk, de hangoztatnunk kell, hogy új pénzintézetre Nagyváradon szükség nincs, mert a bankok áldatlan versengése csak káros lehet a közönségre s a bankokra egyaránt. A bankok ugyanis nem azon szoktak versengeni, hogy melyik adja olcsóbban a pénzt, hanem hogy melyik mutat fel nagyobb nyereséget. Legalább a kis pénzintézeteknél ez így van. Ne örüljünk tehát az új bankalapításoknak, inkább a már meglévőket igyekezzünk megerősíteni, a mennyiben rászorulnak és — ha megérdemlik.

A politikai helyzet. A függetlenségi pártkörben tegnap este olyan hírek voltak elterjedve, mintha a bankkérdésben már a legközelebb kedvező fordulat volna várható. Ezen értesülések szerint Bécsben már nem helyez-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Texasi csendélet.

— Halló, Ben! Erre, erre, — kiáltotta a General Grant fedélzetéről vagy féltucat hang Ben Blower felé, miközben többen a folyam közepén megállt hajó oldalán sietve lebecsátták a kötélháncsót.

Egy tulbuzgó fiatal matróz mentőövet dobott a vízbe, Ben Blower azonban tekintetre sem méltatta az otromba eszközt, mely elkezdett gyorsan lefelé uszni a vízen, elérni igyekezvén a habokon előtte táncoló finom panamakalapot. A vén matróz izmos balkarja hatalmas tempóban szelte a vizet, míg jobb kezével kabája gallérjánál fogva viz fölé igyekezett tartani egy fiatal ember ijedségtől eltorzult arcát. A legényke néha-néha kapálózni kezdett, de Ben mindannyiszor megmártogatta, miközben halkán dörmögte:

— Csak lassan öregem, különben nem jutunk ki a szárazra!

A fiatal ember végre is akaratlanul átengedte magát Ben Blowernek, aki a többiek hará-zása közben elérte a kötélháncsót, azt megkapta s jobb karjával erősen magához szorítva védencét, azzal együtt szerencsésen feljutott a fedélzetre.

Itt a fiatal embert előbb jól megrázta a levegőben, úgy, hogy a szertehulló vi-csepppek elől nevéve menekültek a körülálló, majd tájra bocsátotta védencét és nagyot fuji.

— Az ördögbe is! — szólt kissé bizonytalan mosolyal a megmentett, — ha az átko-

zott kiálló deszka, melyről oly szép kilátás nyílt, meg nem billenik, akkor anyám fiának nem kellett volna akarata ellenére hideg fürdőt vennie... Na, derék ember — folytatta Ben felé fordulva s megrázta annak vizes kezét — kend nem fogja megbánni, hogy a szárazra hozta Harry Oakley halandó tetemét!

A fiatal idegen rendkívül választékosan volt öltözve s átázott ruhája finom, világos szövetből készült. Vastag aranyóralánca és ujjain néhány értékes gyűrű jó módot árult el. Egészben véve valami gazdag ültetvényesnek látszott a délvidekről.

A csipős északi szél átjárta a két megázott ember ruháját s Ben azt ajánlotta, menjenek le a kazánházba, melynek meleg és száraz levegőjében kényelmesen száríthatják ruhájukat.

Néhány matróztól és utastól követve, lementek tehát a géphelyiségbe. Az idegen finom szivarokat hozatott s a hajószakácsnál megrendelt egy négyfogásos vacsorát Lafittevel és Maderával. Izeltűnek a hajószuhanc pompás sherryt hordott körül.

— Még jó, — kezdte az idegen, mikor a kezán mellett egy lócán elhelyezkedtek — hogy itt északon estem a vízbe. Ha a mi texasi mocsaraink valamelyikébe pottyantam volna, most már alligátorok lakmározának a lábam száraiból.

— Ön tehát texasi? — kérdezte Ben s eközben úgy tekintett az idegennyel, mint ha kedve volna azt újra beledobni a folyamba.

— Hml! — szólt nevéve az idegen. — Mi lifigása van az én szép hazam ellen?

— Kell-e még egy darab föld, mondhatom!

— felelt Ben. — Töltöttem ott néhány napot fiatal koromban s azokat nem fogom elfeledni mindaddig, míg csak Ben Blowernek hívnak! Mondhatom, idegen, hogy az ön földie, legyenek azok emberek vagy állatok, jól értenek ahhoz, hogy magukat feledhetetlenné tegyék. Nekem nagyon gyönyörűséges percekkel szereztek. Ha meghallgatja elmondom.

Az idegen beleegyezése jeléül megkínálta Bent egy zamatos manilával, majd sherryvel teleöntötte poharát.

— A polgárháboru idejében volt, — kezdte Ben, miután kiitta poharát és rágyújtott a szivarra akkor, mikor Uncle Sam lobogóját egy csillaggal szaporítandó, megszállta az önk gyönyörűséges országát. Én Morse ezredes csapatában szolgáltam mint aliszt s mivel ügyes fickó voltam, kémszolgálatra használtak fel. Farmernek voltam öltözve, de széles övemben jó két pisztolyt s egy derék bowy-kést viseltem. Adtak alám azonfelül egy jó lovat is.

Egy ízben, — már nem emlékszem, hogy milyen ügyben — át kellett mennem a mexikói határon. Dolgomat elvégezvén, visszafelé lovagoltam a sziklás hegyi uton. Késő délután volt s az ut elhagyottan, néptelenül feküdt előttem, melyeken hatalmas nyájak legtek, lovas rancherok felügyelete alatt. Az ut azután ismét tovább vezetett a hegyoldalon s egyfelől meredek szakadék határolta, melyben valami folyó, gondolom a Rio Bara folyik.

Itt kezdődtek a nap kellemetességei. Az ut hirtelen összeszűkült, mikor szemközt két rancher-ot láttam közelni lovon, kik erős szí-

kednek teljesen merev álláspontra az önálló bankkal szemben. Az osztrák kormány és az osztrák-magyar bank elvben már hozzájárultak volna a kartell-bank eszméjéhez.

Ezek a hírek bizonyos megnyugvást keltek a pártban, habár senki sem hallgatta el, hogy a politikai helyzet nagyon zavaros és könnyen válságra vezethet. Tegnap arról is beszéltek a politikai klubokban, hogy a kitörő válság az összes 67-es miniszterek bukásával fog végződni.

Másrésről bécsi hírek szerint minden taktikázó híreszteléssel szemben, melynek a magyar és az osztrák politikai élet középpontjában egyaránt van formája, biztosra vehető, hogy a koalíciós kabinetnek lehetővé teszik a kartellbank megvalósítását. Ebben az irányban Wekerle Sándor utolsó bécsi tartózkodása alatt bizonyosságot szerzett. A terv az, hogy a kormány maradjon meg addig, míg a kartellbankot, a létszámemelést s a végleges házszabály-reviziót megcsinálja. A bécsi körök azt se bánják, hogy a feladat teljesítése két esztendő is vesz igénybe. Avval a kérdéssel, hogy mi lesz a választói reformmal, Bécsben nem törődnek. Az ráér. Éppen e miatt gróf Andrássy Gyula belügyminiszter nem is tartja szükségesnek, hogy a képviselőház választójogi bizottsága, melynek már decemberben meg kellett volna kezdenie érdemleges tanácskozását, januárban összejön. Most az általános választói jog kérdése a politikai jog kérdése a politikai érdeklődés hátulsó sorába kerül.

A kormánynak az a meggyőződése, hogy a kartellbank megvalósításának árán a függetlenségi párt elégedetlen elemei is lecsillapodnak. Annál is inkább, mert azokkal, akiben a párttagoknak irányítása mulik, ugyanis megértik, hogy minden berzenkedés hiábavaló és tiszta függetlenségi kabinet uralomra kerülése egyszerűen lehetetlenség.

jakon közrefogva egy hatalmas bikát vezettek. Az egyik hajcsár E ár messziről felém kiáltott, hogy vigyázzak, mert igen gonosz természetű állatot visznek. Óvatosan a sziklafalhoz simultam lovammal, miközben a rancherok megkísérették mellettem elvezetni a bikát. Lovam tárgyra nyílt orcipákkal, remegve állt és várta a jelt az indulásra. E pillanatban a bika rekedt böggést hallatott s kiszabadította magát a rancherok kezei közül. Lovam nagyot ugrott s a következő pillanatban száguldova rohant előre a keskeny uton. A bika vérben forgó szemekkel, hatalmas ugrásokkal utána. Néha oly közel volt, hogy forró leheletét éreztem. Egy helyen, ahol a sziklafal véget ért és az erdő ritkábbnak látszott, oldalbetörttem az erdőbe. A bika ide is követett, ám azért mégis szerencsés elhatározás volt, mert a keskeny hegyi ösvényt, melyen haladtam egy helyen mély hegyszakadék törte át. Megsarkantnyuztam lovamat s ez erejének végső megtesztelésével átröpített a mélységen. Épen ideje volt, mert a bika szarvai már horzsolták lovamat s ha egy pillanattal később, ma csontjaink ott porladnak a szakadék fenekén. A bika egy ideig dühösen fel-lejárt a parton s lábával a földet kaparta, de az ugrást nem mert megkockáztatni. Tompa böggéssel megfordult és visszament.

Miután lecsendesítettem minden ízében remegő lovamat, újra keresni kezdtem az utat. Jó félórai bolyongás után ki is jutottunk az erdőből s ismét az uton voltunk, melyen örömmre nyomát sem tudtam felfedezni a bőszi állatnak.

Egy ideig elgondolkodva és lépésben ha-

Minisztertanács. Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap meglátogatta Andrássy Gyula és Kossuth Ferenc minisztereket, akiknek referált a bécsi utjáról. A kabinet többi tagjait ma fogja meglátogatni. Ma 11 órakor Kossuth lakásán minisztertanács lesz, amikor újból megvitatják az aktuális politikai kérdéseket. A bankkérdés megoldása elé készséggel néznek a miniszterek.

Ragány János temetése.

A városszerte megnyilatkozott részvét Ragány János városi főszámvévő temetésén meghatározott módon jutott kifejezésre. Társadalmunk minden osztálya őszinte részvéttel osztozik a mérhetetlenül sujtott család fájdalmában.

Tegnap délelőtt előkelő közönségünk óriási számban vett részt a temetésen.

A többek között ott voltak: Glacs Antal főispán, Fetscher Antal felsz. püspök, Cankl Róbert vezérőrnagy, Széchenyi Jenő, Bundala Mihály, Gabrielly Lajos kanonokok, Papp Miklós kir. tanácsos, Szokoly Tamás orsz. képviselő, Major Lajos és Németh István pénzügyigazgató helyettesek, Schwarcz Géza őrnagy, Szählender Károly, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr. Vucskics Gyula esperes-plébános, dr. Hoványi Gyula, dr. Molnár Imre jogtanárok, Dus László ny. városi főügyész, dr. Hoványi Géza, Rádl Ödön, Sulyok István, Fleischhacker Gyula, dr. Wallner Ödön, dr. Márkus László, Balogh Döme, Tátray Sándor, dr. Altmann Jakab, Stark Gyula, dr. Tóth Ferenc, Grósz Sándor, Hann Lajos, Kiss Dávid, Szilárdy Ernő tvht. bizottsági tagok, továbbá Rimler Károly polgármester vezetése alatt a városi tisztikar teljes számban, az iparoktatási bizottság tagjai és a tanszemélyzet Szűcs Izsó vezetésével stb.

A díszes masszív ércokorsót a mélyen sulytott család koszorúi fedték, míg a többi remek koszorúk a külön virág kocsin voltak elhelyezve.

A temetési szertartást Imrik Sándor Zoltán

plébános végezte, Barabás József és Bérczy Imre áldozárok segédletével.

A beszterelés után a koporsót a városi számvévőség személyzete kézen vitte egy darab uton. A gyászmenet az olasz-i plébánia-templomba vonult, ahol gyászmise volt az elhunyt lelkiüdvéért, amelyet szintén Imrik S. Zoltán plébános tartott.

A requiem után az elhunytat feltették a négyes fogatú díszes üveges halottas-kocsira s megindult az impozáns gyászmenet az olasz-i temetőbe, ahol a derék férfi holttesteit alig pár héttel ezelőtt elhunyt leánya mellé helyezték örök nyugalomra.

A gyászoló család, a rokonok, jóbarátok szebbnél-szebb koszorúkkal vettek utolsó búcsút az elhunyttól. A gyászoló családtagokon és rokonokon kívül koszorúkat helyeztek:

Magyvárad városi tisztikara. Nagyvárad városi számvévői tisztikara. Az iparoktatási bizottság. Az iparoktatási iskola tanári kara. Szűcs Izsó. Özv. Thuryné és családja. Dr. Tóth Mihály és családja és a Villamosmű tisztviselői.

A díszes és impozáns temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalkozó rendezte.

A gyászeset alkalmából özv. Des Eckerolles Kruspér Sándorné urnő, mint a városi árvaház elnöknője, a következő részvét-iratot intézte Nagyvárad város tanácsához:

Tekintetes Tanács!

Néhai Ragány János városi főszámvévő városi főszámvévő váratlan elhunyt alkalmából fogadják részemről is mély részvétem kifejezését. Fájlalom vesztét, nemcsak mint a társadalom és a városi számvévőség vezető, alig oly könnyen pótolható tagját, de fájlalom kétszeresen vesztét, mert a vezetés alatt álló városi árvaház ügyeiben egyiek támaszomat vesztém.

Őszinte barátságát és teljes bizalmát birtam s ez könnyíté meg mindenkoron munkámat.

ladtam fáradt lovammal, mikor mögöttem, meglehetősen nagy távolságból, menydörgésszerű zajt hallottam. Már szürkült, de hátratekintve, nagy porfelhőt láttam gomolyogni, mely egyre közeledett. A zaj is egyre növekedett, állati böggés, emberi kiáltás, paták csattanása, robogás egybeolvadt s folyton erősebbé lett. Szegény, még az előbbi rémülettel izgatott lovam nyingtalanul hegyezte fülét s be sem várva mozgatómat, örült iramban vágatni kezdett az itt már szeliden lefelé lejtő uton. És ez okosan volt így, mert amikor a nyeregből hátratekinttettem s a különös jelenség okait kutattam, mindegyre bizonyosabbá vált elöltem, hogy ott egy stampede közeledik.

Idegen, tudja-e ön, hogy mi az a stampede? Persze, hogy tudja, de ezek a zöldek itt nem tudják. Texasban, Mexikóban a mérhetetlen prairie-ken, síkföldi vagy hegyi legelőkön nagy gulyák legésznek, lassóval ellátott lovas rancherok őrizete alatt. Ezek a csordák, melyek gyakran többet számlálnak ezer marháznál, igen szelidek és veszélytelenek. De néha, valami igénytelen csekélység, egy lövés vagy a magasban megszólaló vércse-vijongás megvadtítja őket. Előfordult, mint különben mindennél, hogy egy számár ordítása megrémített ezernyi ökröt. Ilyenkor egy kezdi az örült futást, a többi esztelenül követi, a megvadult csorda vakon rohan előre, nincs hatalom, mely gátat vehet neki s rohantában összevaz, agyon-tipor mindent, ami útjába kerül.

Nos, egy ilyen stampede, a legörültebb, melyet valaha láttam, vágatott mögöttem. Egy helyen az ut kiszélesedett s én nekivágtattam a hegyoldalnak. Legelső ideje volt, mert a kö-

vetkező másodpercben a robogó csorda elért és összetaposott volna.

A csorda földrengető lármája közepett elrobogott mellettem s a porfellegben át láttam, amint sok ökör az ut meredékéről lehömpölyög az alul elfolyó folyamba. A csorda mögött négy-öt ranchero lovagolt s kétségbeesett kiáltásokkal hasztalanul igyekezett megállásra bírni az elveszett csordát.

A láрма mindjobban távolodott s én okulva a történeteken, egy mellékösvényen igyekeztem lejutni a völgybe. Hogy elgyengült s fáradt lovamat kiméjlem, leszálltam s kantárnál fogva vettem. Jó egy órányi vándorlás után valahára le is értünk. Előttünk az időközben felkelt hold szelid fényében végtelen füenger hullámozott, a texasi prairie volt. Ujra lóra ültem s gyenge ügésben nekivágtam a síkságnak.

Ejféli nem lehetett már nagyon messze, mikor fáradtságtól és éhségtől kimerülve, elértem az első farmot. Kiáltószóra a farmer felkelt s miután dörögve kérdezte, hogy mi járában vagyok világot gyújtott és bebozósított. A texasiak általában vendégszerető emberek s elbeszélgettünk. Jókedvű texasi legények voltak, de hevesvérűek és szörnyen rátartók.

Az egyik valami merész megjegyzést kockáztatott csörgő-kigyós kalandomra, mire azt találtam neki mondani, hogy zöld. A legény vörös lett, mint a pulyka és pisztolyához nyult.

— Ohó, Bill! — kiáltották nevetve a többiek. — Nem addig van az! Ha a gentleman gazdám is csakhamar felmelegedett. Miután

Isten jutalmazza meg mindazt odafent, mit jósága és becsületessége által idelelt kivívott magának.

Igaz tisztelettel
Nagyvárad, 1909. jan. 8-án

özv. Des Escherolles-Kruspér
Sándorné,
a városi árvaház elnöknője.

Felfüggesztett aljegyző.

Szunyogh Istvánt Glac Antal főispán nevezte ki gyakornoknak illetve tb. aljegyzőnek Biharvármegyéhez. Mint aljegyző Szunyogh István igyekezett is megfelelni hivatásának. Fiatal heves természete azonban elragadta az aljegyzőt s emiatt nem is tudott alkalmazkodni a változott körülményekhez. Ugyancsak fiatalos heve annyira elragadta Szunyogh Istvánt, hogy megyei legmagasabb feljebbvalójának a köteles tiszteletet sem adta meg soha. Így a közgyűléseken oly kihívó magaviseletet tanusított, hogy többen megbotránkoztak rajta.

Legutóbb hétfőn Glac Antal főispán hivatal vizsgálatot tartott Bánóczy Kálmán dr. kíséretében a közigazgatásnál. A megyeháza folyosóján Glac Antal főispánnal szembe jött Szunyogh István tb. aljegyző, akinek a jelen esetben hivatali kötelessége lett volna illő módon köszönteni a főispánt. Az aljegyző azonban feszesen kihuzta magát és szembe nézett a főispánnal, de nem köszönt.

Szunyogh István aljegyző itt nemcsak az illetet sértette meg, hanem hivatalos mulasztást követett el, aminek különben megtartását kinevezése alkalmával az esküben is megfogadta. Glac Antal főispán, aki már oly sokszor elnézte ezt a fiatalos kihívó magaviseletét Szunyoghnak, most elérkezettnek látta az időt, hogy egyszersmindenkorra megszabadítsa magát a hasonló inzultusoktól. Higgadt megfontoltságát azonban most sem vesztette el a főispán, hanem hivatalosan hívta fel az alispánt,

lovamról gondoskodtunk, bevonultunk az egyszerű faházba, mely cölöpfallal két szobára volt osztva. Bob Cracker, ez volt házigazdám neve, egyszerű, de izletes vacsorával szolgált, mely újra erőhöz juttatott. Egy-két üveg erős spanyol bor is került s vidám poharazás közben egyideig elbeszélgettünk. Engem azonban csakhamar kerülgetni kezdett az álom s megkértem gazdát, hogy jelölje ki fekvőhelyemet.

Bob Cracker bevezetett a másik szobába s a gyertyát az asztalra állítván, jó éjt kívánt és magamra hagyott. A szoba igen barátságos benyomást tett reám s ép le akartam ülni egy kényelmes, nádból font szőllébe, mikor gyanus zörgést és sziszegést hallottam a szék felől. Kirántottam övemből bowie-késemet s örültem vagdalkozni kezdem. A viadal hevében leütöttem az asztalról a gyertyát és sötétben maradtam. A zajra azonban szerencsére bejött a gazda s a kezében tartott gyertya fényénél láttuk, hogy sikerült a veszedelmes hullót megszabadítanom a fejtől.

Alvásról ezek után nem igen volt szó, annál is inkább, mert a gyertya fényénél egy-két skorpiót is fölfedeztem a falon.

Másnap hajnalban fáradtan és kimerülten folytattam utamat lovamon, mely szencsére teljesen kipihente az előző nap fáradságait. Az uton egy csapat vidám cowboy csatlakozott hozzám szintén lovon, akikkel jóízűen megbántott, van tisztességes módja a megtorlásnak. Egy texasi párviadal!

— Igen, texasi párviadal! — ujongtak a legények.

Az ut szélén egy elhagyott faviskó állt,

miszerint Szunyogh Istvánt utasítsa a kellő magaviselet tanusítására.

Miskolc Ferenc dr. alispán a főispáni rendeletnek eleget is tett és Szunyogh Istvánnak 24 óra időt engedett eddigi magaviseletének megváltoztatása felett határozni. Az aljegyző azonban nem volt hajlandó megváltoztatni magaviseletét, s erről az alispán értesítette a főispánt.

Glac Antal főispán az értesítésre tegnap délelőtt felfüggesztette Szunyogh István aljegyzőt. A felfüggesztés nem talált sehol sem meglepetésre, mert már el voltak rá készülve, hogy Szunyogh magaviselete nem fog jó kimenetelű lenni.

A felfüggesztés után az alispán intézkedett a megye hivatalos lapjának szerkesztői tisztességének betöltése iránt is. Eddig ugyanis Szunyogh István volt a lap szerkesztője.

A délolaszországi pusztulás.

Az oly szerencsétlenül elpusztult Messina lakosságáról megírták nyomban a lapok, hogy a könnyűvérű olaszok típusát képezték. Megírták nyomban azt is, hogy a régi görög szépség jellegét megőrizték, de megőrizték egyúttal a régi görög erkölcsöket vagy inkább erkölcselenséget is. Vulkan felett jártak, igazán szó szerint az Isten kezében voltak, mégis ledér módon éltek. Főleg azért keresték fel a mulatni vágyó külföldiek is. Most már hasonlót is hallunk róluk.

Megdöböntö az a hír, amit egy messinai lapszerkesztő küldött a *Corriere d'Italia* című római lapnak. Eszerint a hír szerint valaki egy messinai lapban Karácsonykor *gúnyverset írt a kis Jézushoz* és a többi között arra is kérte a Bambinót (a kis Jézust), hogy *küldjön földrengést »manda a tutti un terremoto«*. Továbbá megjegyzi a nevezett római lap, hogy a messinai városházán egy idő óta az antiklerikálisok

melynek belsejében ott felejtetek két, durva deszkából összerótt asztalt. Az asztalokat a fal mellé állították, bennünket kettőnk bezártak a házikóba és eltorlaszolták az ajtót, úgy, hogy körülöttünk éjjeli sötétség volt.

Az volt a megállapodás, hogy eleinte lövünk egymásra s ha golyóink elfogynak, anélkül, hogy az egyik is talált volna, késhegyre megyünk.

Elkezdünk tehát lövöldözni a sötétségben s egy golyó szerencsésen levitte kalapomat, míg egy másik kabátomat horzsolta, de kárt nem tett bennem. Azután találmra szurkálni kezdtünk késeinkkel, miközben ide-oda szaladgáltunk a szobában s a kívül állók hangos ordítózással bátorítottak bennünket.

Egyszer azután csend lett. Én jónak láttam az asztal alá bujni, ahol biztonságban éreztem magamat. A legények türelmetlenül fölfeszítették az ajtót s a beáradó viláosságban láttam, hogy derék ellenfelem a másik asztal alatt kuporodik. Szégyenszemre előbujtunk s miután a többiek kacagása közt kibékülve kezét nyujtottunk egymásnak, elváltam a csapattól.

Miután közben még vagy háromszor elévedtem az átkozott lütengerben, végre elérkeztem San-Joséba, ahol csapattestem törzskara táborozott. Láthatja tehát, idegen, hogy nagy okom van el nem felejtetni az ön gyönyörű hazáját.

A hajószakács jelentette, hogy a vacsora elkészült s az egész társaság bevonult a General Grant fényesen berendezett éttermébe.

William Hunter.

parancsolnak s hogy a vést megelőző napon egy vallásellenes határozatot fogadtak el egy antiklerikális gyűlésen.

A legújabb értesüléseink a következők:

Róma, január 7. Az első törvényjavaslat, melyet a kormány a földrengés által elpusztított helységek javára a kamara elé terjesztenek és amelyet kétségtelenül el fognak fogadni, következőleg szól:

A legutolsó évi költségvetés 36 millió lira feleslegéből 30 millió lirát az állami épületek újbóli felépítésére és az azonnal szükséges segélyekre fordítanak. Ezután a vidéki községek kapnak segélyt hivatali épületeik helyreállítására. Segélyt kapnak továbbá építkezésekre az összes testületek és magánosok, akik az építkezéseknél határozott szabályok szerint fognak eljárni. A költségek beszerzése végett és pedig kizárólag e célra két évig az állami föld-, épület- és vagyonadónál öt százalék pótdadót fognak beszédni.

A törvényjavaslat ezenfelül intézkedik, hogy az összes a földrengések által megölt vagy megsebesített hivatalnokok az őket magukat, vagy családjaikat megillető nyugdíj tekintetében a szolgálatban megsebesülteknek, vagy megölteknek tekintendők.

Végül a kormány felhatalmazást kap, hogy addig, amíg a rendes viszonyok a földrengés területén helyreállanak, a régi és közigazgatási viszonyokat egy külön bizottság jelentései alapján rendeleti uton szabályozza.

Monteleone, január 8. Este hat óra 37 perckor itt erős földrengést éreztek, amely a lakosságot rémületbe ejtette.

Palmi, január 7. Este 7 óra felé meglehetősen heves földlökés volt érezhető, amelynek következtében a megrongált házakon újabb repedések keletkeztek.

Róma, január 8. Bertelini közmunka-miniszter egy hírlapírónak, ki őt a földrengési terület viszonyaira vonatkozólag meginterwiewolta, következőket mondta:

— Legnagyobb a pusztítás Messzinában. Ott az épületeket termésközből építették és a gerendákat többnyire az első hatalmas földlökés irányában voltak elhelyezve, miáltal a földrengés ereje a gerendákat az épületekből ugyszólván kilökte és az épületeket támasz nélkül hagyta. Eire aztán a másik földlökés az épületeket teljesen feldöntötte. E feltevés helyességét bizonyítja az a tény, hogy számos épület, melyeknél a gerendák iránya nem felelt meg a földrengés irányának, a földrengésnek jobban ellenállt.

Balkáni bonyodalom.

A külföldi sajtó ismét háborús hírekkel van tele. Főképp az angol és francia nagy lapok jósólnak tavaszra háborút. Ezalatt a belgrádi lapok mindenféle fantasztikus híreket közölnek Boszniából. A legutóbbi kacsájuk az volt, hogy Boszniában 17 katona megbolondult a montenegrói jatagánoktól való félelem miatt.

Sokkal komolyabb az a hír, mely Konstantinápolyból érkezik hozzánk. E szerint a nagyvezér kijelentette volna, hogy Ausztria-Magyarország nem kerülheti el a háborút és hogy a tavasszal okvetlenül kitör. Ezzel kapcsolatban arról is beszélnek, hogy Pallavicini nagykövetség elhagyja Konstantinápolyt, mint-hogy a török kormány a bojkott dolgában egyáltalában nem akar intézkedni.

Mindezek a hírek a berlini, bécsi és budapesti tőzsdéken nagy áresést okoztak. Ezeknek a híreknek, úgy látszik, alapjuk van, mert mint feltétlenül megbízható forrásból értesülünk, monarchiánk hadvezetősége újabb csapaterősítéseket tervez Boszniában. Ezen értesülés szerint e hó 15-én megkezdődnek az újabb csapatszállítások a monarchia déli határai felé, ahol már most több mint 150 000 ember van koncentráva.

Látnivaló, hogy a helyzet annál komolyabbá válik, minél inkább közeledünk a tavasz felé. A helyzet folyton való rosszabbodását mutatja az a körülmény is, hogy Szerbia és Montenegro viselkedése napról-napra provokálóbb lesz velünk szemben és hogy a török kormány egyáltalán nem tesz lépést arra, hogy a monarchiával egyezkedő tárgyalásokat folytasson.

Boroszló, január 8. A Breslauer Zeitung jelenti: Angliának a Balkán-félszigeten üzött izgató politikája az angol király személyes befolyására vezethető vissza.

Konstantinápoly, január 8. Meg erősítik azt a hírt, hogy az új törökök angol bankároktól és politikusoktól jelentékeny összegeket kaptak a forradalmi agitáció céljaira, innen van az új törököknek az angolok iránt rajongó szeretete. Az örmények fegyverkeznek, hogy az új törökök támadása ellen el legyenek készülve. Így az utóbbi napokban titokban 5000 puskát osztottak ki a konstantinápolyi örmények között.

UJDONSÁGOK.

* **A Kossuth muzeum.** Van a magyar szabadságharc emlékeinek egy lelkes, szenvedélyes gyűjtője: gróf *Kreith* Béla. Huszonöt éven keresztül kegyeletes gondnal gyűjtötte össze a Kossuth Lajosra vonatkozó ereklyéket s tisztán a saját erejére utalva, — hatalmas Kossuth-muzeumot létesített. Mikor a Bánffy-kormány volt hatalmon, Kreith felajánlotta muzeumát — ajándékba, ingyen a kormánynak is, a fővárosnak is. Egyik sem merete elfogadni. Most azután oda jutott a muzeum ügye, hogy Kreith Béla nem képes többé a fenntartással járó nagy költségeket viselni. Ismét a kormánynak fordult, kérve 8000 forint segélyt. Nem kapta meg s az a veszély fenyeget, hogy a drága pénzen, sok fáradsággal egybegyűjtött ereklyegyűjtemény széthull, elvész. Kívánatos volna, hogy a közvélemény nyomása alatt az illetékes tényezők kénytelenek legyenek a nagybecsű muzeumot megmenteni.

* **A honvédek is megszurkúlnak.** Nagyvárad utcáin már sűrűn látni szürke egyenruhás tiszteket. De eddig csak a közös tisztek viselték; legújabb rendelet szerint azonban a honvéd tiszteket és legénységet ugyanolyan szürke egyenruhával fogják ellátni, mint a közös hadsereget. Vékony szegélyzsinórt leszámítva, semmi különbség nem lesz többé a honvéd és közös egyenruha között. Mikor a honvédség megalakult, piros nadrágja és sujtásos atillája volt; ma pedig ugyanolyan, mint akár melyik osztrák ezred. A legfelsőbb rendelet szerint a csukaszürke tábori egyenruhát a hon-

véd gyalogság számára is rendszeresítik. Az új ruháza hoz a tisztek részére barna bőrvet és bőrlábszárvédőt is rendszeresítettek. A legénység szíjzárata ezentúl szintén barna lesz. Az új ruházat viselése csak akkor válik kötelezővé ha a csapatokra nézve is elrendelik.

* **Letartóztatott alpénzhamisító.** Nagy-szalontán Tapasziék mintájára *Illyés* Sándor gazdálkodó állított fel pénzgyártó műhelyt, természetesen olyat, ahol sohasem készült hamispénz. *Illyés* Sándor azonban, mint azt már megirtuk, híreszteltette magáról, hogy ő hamispénzt gyárt és hogy valódi pénzért háromszoros hamispénzt ad. Sikerült is egy gazdát pár ezer korona erejéig megkárosítani, azonban ez a gazda feljelentést tett a csendőrségnek az esetről. A csendőrség tegnap *Illyés*t letartóztatta és bekísérte a nagyváradai ügyészséghez.

* **Nem akart oselédnek menni.** Okányból jelenti tudósítónk, hogy ott borzalmas módon vetett véget életének egy szerencsétlen 16 éves leány. *Simonffy* Margit egy elszegényedett családnak volt a gyermeke. Gyenge beteges teremtés volt a leány, akit azonban szülei nem tudtak kellőleg ellátni s a családnak égető szüksége volt a legkisebb jövedelemre is, miért is elhatározták, hogy a leányt cselédnek küldik. A kis leány e miatt annyira elkeseredett, hogy tegnapelőtt 4 pakli gyufafejnek az oldatát megitta. A mérges oldat tegnap halált idézett elő a leánynál.

* **Felhívás a háztulajdonosokhoz.** A jelenlegi adótörvényeknek a háztulajdonosokra nézve óriási hátrányai s sérelmei közismertek s még nehezebb helyzetet fognak teremteni, még súlyosabb terheket fognak az adózók vállaira róvni az új adótörvény javaslatok, ha azok a képviselőház pénzügyi bizottsága által már tárgyalt s elfogadott alakban válnak törvényekké. Fel kell tehát ezen a polgárok egy osztályát oly aránytalanul sújtó törvényjavaslat ellen szavunkat emelnünk, s ez érdekében felkérjük tisztelt háztulajdonos társainkat, hogy a mindnyájunkat fenyegető súlyos hátrányok elhárítása érdekében teendő lépések megbeszélése végett a folyó hó 10-én d. u. 3 órakor a Kereskedelmi- és Iparkamarában tartandó gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Dr *Hoványi Géza*, *Pekánovits* Imre, *Frankó* Endre, *Moskovits* Miksa, dr *Moskovits* József, *Kappa* Pál, dr *Lengyel* Zsigmond.

* **Véres verekedés a Szent László-téren.** Tegnap reggel a Szent László-téren Tak József mészáros segéd és Gál Albert kocsis össze szóalkoztak. A szóváltás során Tak nekiugrott Gálnak és csunyán összeverta. A rendőrség folyamatba tette az eljárást.

* **Mexey Mihály tolvaja.** Tegnap közleményük kiegészítéseképpen közöljük, hogy Kamocsa Imréné címére tegnap csomag érkezett Budapestről. A csomagot, melyben Kamocsa ruhái vannak, Kamocsa 6-án a nyugati pályaudvaron adta fel. Kétségtelen tehát, hogy Kamocsa a 2000 korona elsikkasztása után Budapestre utazott, itt új ruhát vett, a viseltet pedig hazaküldötte. Kamocsa ellen a helyi törvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki, a rendőrség a nagyobb kikötőkbe táviratozott is Kamocsa elfogatása érdekében. Tegnap az osztrák határázelen lévő dévényújfalui csendőrtáviratot küldött a nagyváradai rendőrségnek arról, hogy egy Komocsa-hoz hasonló egyén ott tegnap megfordult s Pozsony felé utazott. Elfogatása iránt a csendőrségtől tétlenkedett.

* **Az ingatlanok terheinek bejelentése.** A törvény szerint az ingatlanokat telekkönyvileg terhelő tartozásokat minden év jan. 31-ig kell a városi adóhivatalnál bejelenteni s ez esetben a tartozás után fizetett kamat 10 százaléknak megfelelő összeget törölnek az ingatlan után kivetett általános jövedelmi pótdobóól. Felhívjuk erre a körülményre a ház, szőlő, föld és egyéb ingatlanok tulajdonosait, azzal, hogy a bejelentésre szolgáló ivatek Nagyvárad város adóhivatala díjtalanul szolgáltatja ki.

* **Halálozás.** Özv. Silberbauer Alajosné, szül. Hölzer Viktoria, élete 80. évében elhunyt Temeiése ma, január 9-én délután fél 4 órakor lesz a Szaniszló-utcai gyászszobából.

* **Tartalékos hadnagyok a tüzérségnél.** A nagyváradai 19. tábort tüzérezredhez a következők nevezettek ki tartalékos hadnagyokká: Beke László, Jankovich Jenő, Lang Frigyes, Loránt Artur, Ács Jenő, Kranszky Kálmán, Grelinger Ferenc, Stauber Richárd, Bleyer Ferenc.

* **Meteor időjósolása.** Meteor január hónap időjárásáról a következőket jósolja: Ezen hónap csomópontjai még 6—7—8—14—18—20—21—23—26—28 és 30-ra esnek; amelyek azt mutatják, hogy januárius hava még változatosabb lesz időjárását illetőleg, mint a lejárt december, annál is inkább, mert a belső bolygók együttállásaikkal sokszor enyhültre befolyásolják légkörünket és pedig januárius havának első fele inkább még a hidegebb jelleg felé gravitál, míg a második felében az enyhültebb idő is kifejezésre jut már. Legerősebb csomópontjai: 6—11—18—23—25—30-ra esnek. 6—11 és 25 inkább hideg jellegűek, míg a 18 enyhe, 23 csapadékos, a 30-iki enyhültebb jellegűek. E hónapban gyakori csapadékot várhatunk. A hónap első felében inkább csak hó, míg második felében már eső alakban is jelentkezhetik ez.

* **Nagy Tombola-estély a Pannónia-étteremben.** Ma, szombaton folyó hó 9-én este a Pannónia-étteremben a Mentő-egyesület javára nagy Tombola-estély tartatik. Tisztelettel *Czipóth* Ferenc.

Névjegyek

a legizlésebb kivitelben megrendelhető
tők SEBŐ IMRE könyvkereskedőnél
Nagyváradon, Rákóczi-ut.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Parasztebecsület. Harag.
Vasárnap délután Sultán. Este: Pádua hercegnője.

Falusi emberek.

Irtá Gárdonyi Géza. Előadták 1909. január 9-én a Nemzeti Színházban.

Gárdonyi Géza. »A bor« szerzője »köznap i történet« nek nevezi ezt a három felvonásos darabot. S valóban nincsen benne semmi rendkívüli. Egy parasztleánynek és parasztleánynak szerelmi históriája.

Az első felvonás a poézis. Zöldág Jani, atéle »nincstelen« gyerek (mint biró ur mondja) meg Erzi, a biró huga szeretik egymást. A biró előt azonban elő se mernek ezzel hozakodni, ismerik az ő véleményét Jani származásáról, de megkülönböztet is a szomszédjának, Jópál Máté uramaak ígérte a hugát. — Ez a Jópál Máté özvegy ember, nem is fiatal, de két

háza van, elsőrangú bor terem a szőlőjében, egyszóval bíró uram megalkudott Jópál urammal. A lányt meg se kérdezte, mert amit ő akar, az szentírás. Tetejébe jön a bajnok, hogy Janinak be kell rukkolnia, a szerelmeseknek el kell válniuk.

A második felvonás Budapesten Zsigovicsék konyhájában játszódik le. Erzsí megszökött hazulról a szeretője után s beállt cselédnek Zsigovicsékhoz. Itt épen nagy zavar uralkodik. A szakácsné ott hagyta helyét, mert bakaszerejét elhelyezték más városba. A szobalány is elment, valószínűleg ugyanebből az okból. Szerencse, hogy Erzsí ott van már vagy egy hete, mert cselédet semmiért se lehet kapni. Van nagy fölfordulás. A szép Zsigovics leány szakácskönyvvel próbál szerencsét, haj, a büftök nincs benne a könyvben, holott a papa ezt nagyon szereti. Erzsí pedig csak annyit tud hozzá, hogy téhre szoktak tököst sütni, de bizony ők leginkább csak főzni szokták azt. Zsigovicsné fáradtan jön haza: aranyért se kapni szakácsnét. Szerencsére jön a kapitány, aki általános örömmel vállalkozik a büftök elkészítésére. Felkötö a fehér kötőt, fejébe nyomnak egy szakács pipkát, ropog a tűz, forr a zsír s akkor sül ki, hogy vesepecsenye helyett rostélyost hoztak. Abból pedig nem lesz büftök. Nosza szad a kisasszony vesepecsenyéért. Természetes, hogy Jani, aki időközben »fráter ur« lett, már jóval előbb ott settenkedett a konyhában Erzsí körül. Mikor a kisasszony vagy az asszony kimentek a konyhából, Jani előbujt, Erzsí jó fatalokkal traktálta, a fráter ur pedig sorra iszogatta, ami iható volt, többi között egy szép sárga színű folyadékot, mely azonban nem likör, hanem táblaolaj volt. Mióta azonban a kapitánya szakácskodott, azóta bennrekedt Jani a spájzban. Meghallotta azonban a kapitány a zörrenést, kinyitja a spájz ajtaját s elámulva látja ott a feszesen szalutáló frátert.

— Hát te hogy kerültél ide?

— Jelentem alálassan — egeret hajkurászok!

Diktum, faktum, Jani hamarosan beállott a kapitánya mellé kuktának. Ment is volna a dolgot valahogy, de az a malheur történt, hogy Jani a vesepecsenyét táblaolaj helyeit leöntötte petróleummal. Ilyen szörnyűséges bajok közepette jött a legnagyobb baj. Bíró uramék megtudták Erzsí hollétét s jöttek utána: Bíró, Veron néni és Jópál Máté. Viszik a leányt haza. Zsigovicsné nem engedi, Erzsí nem akar hazamenni. Eleinte kérilelik, utóbb mikor meglátják Janit, csunya patália támad. Nagyszerű jelenet, mikor Erzsí és Veron néni összetűznek Rákosi Szidi (Veron néni) mint paraszt szipirtó viharos derűtséget keltett és dörgő tapsot aratott. A felvonás azal végződik, hogy az atyafiak reggelig haladékokat adtak Erzsinek; ha eddig nem jön meg az őse, »röndérrel« jönnek érte.

— Még pedig kettővel! — zugja bíró uram.

— Kettővel! — szörnyűködik elalélva szegény Erzsí.

A harmadik felvonás a két szerelmes bohózatos öngyilkossági előkészületeivel telik el. Nagy sóhajtozással, sirással tanakodnak, hogy mitéle halállal haljanak meg. A Dunába nem ugorhatnak, mert befagyott. Fel se akaszthatják magukat, nem illik ez egy fráterhez. Találnak azonban a szalonban (mert az orvosék szalonjában vagyunk) egy hatalmas »revolvért«, melyet Berta kisasszony kapott ajándékba. Nem is revolver az, hanem pipereeszköztartó. Ezzel a félelmes jószággal fogják magukat megölni. Ám az utolsó stáción ki akarják magukat mutatni. Találnak egy láda pezsgőt, azt megisszák, becsipnek és elalussznak.

Előbb persze mindenkinek bucsulevelet írnak, sőt kívül az ajtóra is kiragasztják, nehogy nagyon megijedjenek a nagyságáék, mikor belépnek s ott találják a két holttestet. Ezenközben kitudódik a rémes szándék, az atyafiak megrémülve sietnek a helyszínre, az orvosék is hazajönnek s van nagy siránkozás a két tetem körül, míg ki nem derül, hogy nem halottak ezek, hanem — részegek. Mindazonáltal bíró uram megtörik és nem áll többé el-

len a szerelmesek házasságának. — Ez a darab vége.

Rendkívül nagy érdeme van a sikerben annak a kitűnő előadásnak, melyet a Nemzeti Színház művészei produkáltak.

Ennek a darabnak előadása fényes bizonyítéka az új rend és szellem sikerének, mely Tóth Imre igazgatóval a Nemzeti színházba bevonult.

Atalanta. A Szigligeti színház bemutatóra készül hetek óta. Érdekeséget kölcsönöz a színjátéknak a három nagyváradi szerző: akik közül Juhász Gyula, most először szólal meg a színpadon, mint drámaíró, Deési Alfréd mint komponista és Lehel Károly a színház karmestere.

A mai előadások. Két népszerű és sikerekre emlékeztető darabot adnak ma elő a Szigligeti színházban. Mascagni világhírű operája: a Parasztszület feltétlenül számíthat arra, hogy a zenekedvelő publikum, amely olyan régen nem részesült operaelőadásban, seregesszül keresi fei a nézőtér. Kellemes szórakozást ígér a Harag is, ez a kedves egyfelvonásos apróság, melynek bájos miliője, egészséges, élethű alakjai még most is beszédesen tanuskodnak a dilettáns szerző erős kvalitásairól.

A Szultán Vasárnap délután Verő György nagyszabású, színes és poétikus operettje; a Szultán kerül színre. A darabot ismeri és szereti a nagyváradi közönség s valamennyi előadását teli ház nézi végig. A jegyeket a délutáni előadásra már ma meg lehet váltani,

IRODALOM.

Az esztergomi káptalan az Egyháztörténelmi Emlékekre. Fejedelmi adománnyal gyarapította az esztergomi főkáptalan a Szent István-Társulat Tudományos és Irodalmi Osztályának alapjait. Egyik maecenás tagja Pór Antal prelátus kanonok már az ősz folyamán 5000 koronát ajánlott fel az osztály céljaira, s főképp az *Egyháztörténelmi Emlékek* nagyszabású vállalkozásának költségeire. Ez adományt megkétszerezte legjobban az esztergomi főkáptalan hasonló 5000 koronás hozzájárulása, melyet a Szent István-Társulat tudományos céljaira ajánlott fel. Ha nagy is ez a vállalkozás, amibe a Szent-István-Társulat az Egyháztörténelmi Emlékek kiadásával kezdett, ily nagyszabású támogatás révén remélni lehet, hogy sikerrel fogja befejezni.

Hajnal. Az amerikai magyar katolikusok kitűnően szerkesztett hetilapjának két füzétét vettük egyszerre: egyik a karácsony előtti, másik a karácsonyi, mely ez alkalommal díszesebb külsővel is jelent meg. Mindkét füzet a szokott változatos tartalommal kopogtat be amerikai véreinkhez s nagy elterjedtsége folytán sok jó magyar családnak volt karácsonyi vigasza ott a távolban, az id-gebben.

TÁVIRATOK.

Véres csata török katonák és a nép közt.

Konstantinápoly, jan. 8 Mosulban tegnap egy török katona inzultált egy asszonyt, a miből verekedés keletkezett. A verekedésbe beleavatózott a város közönsége is, mire a katonaság rendszeres ostromot kezdett a nép ellen. A csata-

téren 30 halott és 40 sebesült maradt. A nyugalom helyreállítása végett katonaság ment ki a helyszínre.

Szerencsétlenség Budapesten.

Budapest, január 8. A Fővámház előtt ma szerencsétlenség történt. Az őrtálló katonának fegyvere, mikor azzal az ügyeletes tiszttel előtt tisztelgett, elsült. A golyó a pince ablakán az épületbe hatolt és ott Gombár István szolgát megsebesítette. A vizsgálat megindult annak felderítésére, hogy vajjon nem szándékosan sütötte-e el a fegyvert a katona, aki állítólag haragosa volt az ügyeletes tisztnak.

Megmérgezett oszár.

Páris, január 8. A Newyork Herald kalkulái tudósítója beszélt Kang Ju Vei kínai reformátorral, aki határozottan tudja, hogy Juansikkáj egy orvosnak 40,000 taelt fizetett azért, hogy Koang Rzu császárt megmérgezte.

Igazságszolgáltatás.

Molnár Géza kuriai bíró. Király ő Felsege Molnár Géza nagyváradi táblabírónak a kuriai bírói címet és jelleget adományozta.

Az 1909. évi esküdtek.

A folyó évben működő esküdtek névsorának közlését már előbbi számainkban megkezdtük. Folytatólag még itt adjuk a névsor további részét:

K. Pálfi Lajos Komádi, Palóczy Károly, Pammer Jenő Bihardiószeg, Pántya Péter, dr Papp Coriolán, Papp György, Papp János, Papp János, dr Papp Károly, Pataki József Berettyóújfalú, Patzkó Aladár, Patzkó Géza, Pekanovits Imre, Pekarik Endre, Peller Ferenc, dr Penkert Mihály Székelyhid, Porecz István Harsány, Petry Gyula, Plesz Áron, K. Polgár János Komádi, Polyák István Bihar, dr Popper Ákos ifj., Popper József, Poyvár János, dr Poyvár Miklós Eled, dr Poyvár Szevér, Pozsár István Berettyóújfalú, Pozsgay Károly Székelyhid, dr Puskás Béla, Puskás Lajos, Rádl Ödön, Ragány János, Rátkay József, Reesky László, Reichard Dávid, dr Reiner Albert Berettyóújfalú, Reismann Jakab, Reismann Mór, Reményi Ferenc Berettyóújfalú, Rendes Vilmos, ifj. Rimánóczy Kálmán, Ryhliczky Jeromos Nagyszalonta, Rozvány József Nagyszalonta, Rózsavölgyi László Bihar, Ruszka Kálmán, Saághy Sándor, Sajti Károly Sarkad, Sarkadi György Kötgyán, Sárközy Andor Bihardiószeg, Sárközy Lajos Bihar, Schenker Ferenc, Schenker Mihály, Schuller Árpád, Schwarz Ferenc, Schwarz Márton, dr Sáhweiger Ede, dr Sebő Mihály, Sehwald Jakab, Sényi Károly, Seprényi András Komádi, Seprényi Márton Komádi, dr Sigmund Andor, Simonyi Ernő, Simonyi Lőrincz Nagyszalonta, Solyom Gyula, Somi Sándor Nagyszalonta, Somossy Béla, Sonnenfeld Adolf, Soós Bálint Komádi, Stark Gyula, Stettner István, dr Stokker József, Strohmayer Pál, Südy Gyula Bors, Süty Gábor Bihardiószeg, Szabó Andor Nagyszalonta Szabó Dénes, Szabó Gábor Berettyóújfalú, Szabó József Bihar, P. Szabó Sándor Okány, Száhlender Károly, Számborovszky Rezső, Szani József Biharnagybajom, Szántó Lajos, Szatmári Király Andor, Szatmári Imre Nagyszalonta, id. M. Szatmári János, Nagyszalonta, Szatmári Sándor Nagyszalonta, Szeghalmi József Biharpüspöki, Székely Sándor Szemes Imre, Szentossy Elek Nagyszalonta, Szigeti Elek Mezőkeresztes, Sziládky Ernő, Szilágyi Mihály Biharpüspöki, Szirmai Miksa, Szmazsenka Ernő, Szödényi Nándor, Szóke János Bihar, dr Szokoly Tamás, Szondi V., Szónyi József B.-Diószeg, Sztaharoczy J., Sztarill F., Sztarill János, K. Szücs János Komádi, Szücs Izsó, Szücs József B.-Diószeg, Szücs Lajos B.-Ngybajom, Tabéry Ármán, Tajthy István Érsemjén, Takács Géza Erdőgyarok, Tanay Zsigmond, Tardy György B.-Ujfalú, Tatár Zoltán, Tátray Gusztáv, Tátray Sándor, Telegdi József M.-Telegd, Teleki Károly B.-Diószeg, Teleki Lajos B.-Diószeg, Teleki Sándor B.-Diószeg, Tenkei Imre Nagyszalonta, Tenkei József, Thury Ká-

roly, Tikász István B.-Ujfalu, gróf Tisza Kálmán Erdőgyarak, Tóth Albert, dr. Tóth Ferenc, Ifj. F. Tóth Ferenc Csökmő, F. Tóth Ferenc Csökmő, Tóth Márton, Tóth Mihály Szalárd, dr. Tóth Mihály, Tölczel Lajos, Töpler György Geszt, Török László, Törös László, Trajánovits Antal Nagyszalonta, Triznai Antal Nagyszalonta, Udvardi Ignác Ódön, dr. Ujfalussy Sándor Késd, Ujházi Antal, Ullmann Sándor, Ungi Sándor B.-Püspöki, Vajna Imre Zsáka, Vajna János Zsáka, Vajna József Zsáka, dr. Váradi Miklós Székelyhid, Váradi Mór, Varga Imre B.-Diószeg, ifj. Varga János Komádi, Varga Mózes B.-Ujfalu, dr. Várnai Ferenc, Véber Sándor B.-Diószeg, Végh József Érsemjén, dr. Weisz Adolf Tenke, Veres István B.-Diószeg, Vincze Károly B.-Diószeg, dr. Vinkler Lajos Margitta, Virányi Győző, Vónya Gábor B.-Diószeg, dr. Wavrek Kálmán, Weinberger Jakab, Weintraub Mór, Weiterschütz János, Wertheimstein Alfréd, Windisch Márton, Zádor Márton B.-Ujfalu, Zakar Béla, Zakar István Sarkad, Zathureczky István Cézcske, Zilahy Gusztáv. (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület ülése. A Bihar-megyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya folyó hó 8-án délelőtt 10 órakor **Markovits** Antal elnöke alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak még: Des Echerolles Kruspér Gilbert, Jancsó Lajos, Kanta Jenő, Kornstein Hermann, Mego Ákos, Molnár Imre, Molnár Lajos, Pekanovits Imre, Schwartz Ferenc, Szahlander Károly, Vertán Zoltán, Werthemstein Alfréd, Weingärtner Andor titkár.

Markovits Antal elnök a megjelent tagokat üdvözölve, a gyűlést megnyitja s felhívja a titkárt a tárgyak előterjesztésére.

Egyleti titkár előadja, hogy az egyleti tagok előnyére a Fonciére Pesti Biztosító-Intézet 10 éve kötött szerződés lejárván, az elnökség a választmány határozatából újbóli ajánlatételére felhívta a Fonciére Pesti Biztosító-Intézetet, valamint felhívta a Magyar Gazdák Biztosító Szövetkezetét is. Mindkét helyről az ajánlat bejött, melyeket a titkár előterjesztett. Igazgató-választmány a Fonciére Pesti Biztosító-Intézet ajánlatát fogadta el, mint amelyik előnyösebb úgy az egyesületre, mint az egylet tagjainak biztosítására nézve a Magyar Gazdák Biztosító Szövetkezetnél s megbizta ennél fogva az elnökséget, hogy a Fonciére Pesti Biztosító-Intézetrel a szerződést 10 évre kösse.

Igazgató választmány Wertheimstein Alfréd javaslatára elhatározta, hogy a f. év kora tavaszon Nagyváradon tenyésztés kiállítását és vásárt rendez, melynek keresztülvitelére **Telegdy** József elnöke alatt Kanta Jenő, Kornstein Herman, Molnár Imre, Papp Imre, Schwartz Ferenc és Wertheimstein Alfréd tagokból álló bizottságot küldött ki.

Egyleti titkár referált azután azon mozgalomról, melyet **Pekanovits** Imre kezdeményezett a Sebes-Körös hajózhatóvá tétele érdekében. Igazgató választmány elismerésének adott kifejezést Pekanovits Imre ex ügybeni ténykedésért s elhatározta, hogy felkéri Pekanovits Imre és Tabéry Ármint urakat, hogy a kisgazdaközönség előtt is ismertessék a Körös hajózhatóvá tételének lehetőségeit, hogy minél nagyobb érdekesoport álljon ezen nagyjelentőségű feladat megoldásának támogatására.

Titkár előterjeszti, hogy az egyesülettel szerződési viszonyban álló biharszilági olaj ipar részvénytársaság az olajok árát lejjebb szállította. Az igazgató választmány megbizta az elnökséget, miszerint ezen körülményt a gazdaságközönséggel alkalmas módon közölje.

Szahlander Károly javaslatot tett az egylet kertjében levő üvegház vissza állítására, igazgató választmány csak azonesetben lesz hajlandó az üvegházat jókarba helyezni, ha az minden nagyobb költsékezés nélkül keresztülvihető.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést berekesztette.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 8.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 8.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. jan. 8.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—	
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50	
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	23.50	
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	94.50	
Osztrák járadék papirban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— —	631.50
Páris vista	— —	689.50
20 márkás arany	— —	23.51
20 frankos (Napoleon)er	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.96

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:
HAJDU IMRE.

(Folytatás.) 24.

Igy állok tehát egy helyben néhány siralmas percig, hiába kapkodva egy jó gondolat után, mialatt az urficskák, ki lovam fölét, ki farkát, ki lábát, ki kantárszárát, ki sallangját; nekem pedig ki sarkantyumat, ki kengyeleimet iparkodik leszakítani; amíg a többi kalapomtól, ostromtól, pipámtól, pipámtól, zacskómtól óhajtott megszabadítani.

— Jaj de szép ló! de szép sallang! de szép nadrág! de szép dalmány? kalap, dohányzacskó, pipa, ostor, óra, lánc, sarkantyú, kengyel — ugyé bácsi! ezt nekem adja? — ordít fülem körül tizenhat torok, ki vékonyabban, ki vastagabban, — mialatt a megnevezett tárgyak után már két-három piszkos kéz is nyúlt, vagy azokat épen in petto tartotta,

persze ha a kért tárgyakat kívánalmok szerint elosztottam volna, elképzelhető, milyen alakban térhetek haza Istvánékhoz.

Kérdeni fogjak nemde, hogy hát az öreg ur?!

Az öreg ur az alatt ott pöfékelte nagy öblös tajt pipájából a jó csetnekit a tornác alatt s olyan mosolyogva nézte siralmas állapotomat, mint valami irtalmatlan maktuz a legközönségesebb magyar kártyán.

Pista észrevette zavaromat s oly közel lovagolt mellém amint csak lehetett s halkán ezt sugta fülemben: »korbács nekik, másként meg nem szabadulsz! — mialatt István csitítani iparkodott a zsiszerahadját.

— Nem lehet, — válaszoltam nyugtalanul, — ha sarkantyut adok a lónak s karikást nyitok, vagy négy fut összetapos a ló.

— Eh de hogy tapos! — békéltelenkedik Pista, — csak tedd amit mondtam.

Hogyan tegyem ezt? — tépelődtem tovább magmban, — egy uri háznál, hol először vagyok, végig korbácsoljam az urfiakat? vagy összetiporassam felét? — nem! — ez mégis több volna a soknál, — gondoltam magamban, s nyugodtan kezdtem várni balsorsom kimenetelét.

Végre az öreg ur is megsokalni látszott a dolgot, közé kiált a gyermeknek, ami ezeknek körülbelül annyit látszott énni, mint mikor valaki követő árnyéka után kap. vagy a falra egy marék borsót hajít.

— Ejnye nő! forgós, láncos, lobogós! — sarkantyut a lónak öcsém! s karikást a kölyköknek! — kiabál az öreg ur békéltelenül, ki anélkül is rég váakozott utánunk.

— Nem lehet bátyám, — válaszolék türelmet vesztve, — baj történnék, mert legázoltatnék a lóval vagy négyet.

— Sob! se gondolj vele kiált vissza az öreg ur. — próbált mestersege már az azoknak, csak rajta, közéjük! meglásd, miként pattannak szét, mint a villám, csak rajta, mondom! mert különben nem szabadulsz meg s ma sem érsz idáig.

Aki ilyen hinárban soha sem volt, az nem képzelheti a leirt helyzet kllemeitlenségét, bírka türelmem — mint mondtam — már rég elhagyott s így a három oldalról is történt biztatás olaj volt ingerült kedélyem parázsára; én sem hagytam tehát magamat még tovább kéretni, hanem a lehető gyorsasággal rendbe kapva lovam kantárszárát, két oldalról egyszerre sarkantyut adva neki, mire a különben is elbódított állat, hatalmasat szököve helyből, egy gondolat alatt megszabaeitá magát haszonlatlan terheitől, mialatt én már ekkor széteresztelt karikásommal, oly hatalmas kettősöket találtam az urficskák közé csergetni, hogy aligha adták volna egy tucat kisebbért, mert amint észrevettem, nyolcan is vakarták az ostor helyeit.

Itt talán gondolja az olvasó, hogy baj, vagy valami szerencsétlenség történt? — ó épen nem! — azt a hallatlan ügyeséget még még álmodni sem mertem volna soha; akinek nem volt elég ideje az elvadult ló elől tovaugrani, az villámgyorsasággal dobta magát a földhöz s ezt aztán a szilaj ló minden hajszál sérülés nélkül keresztülszökte.

Mint mondtam, tehát baj, nem történt, igen ám, de meggyült egyszerre az én bajom, mert az mént szétugratott urficskák egész erélyvel kezdtek az interpellációhoz, vagyis jobban kifejezve az impertinenciához.

— No hiszen megálljon maga! egye meg magát a pocok! az ördög hozta magát ide! maga goromba, maga ilyen, olyan! no hiszen csak tegya le a kalapját, majd hiszem nem teszi többé a fejére; én meg kilesem éjszaka, agyon kövezem, én is, én is! mit keres maga mi nálunk? talán verekedni jött ide? az ámlélsködni!

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

PFAFF CZÉG
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PFAFF CZÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYŰI
KAHATÓK.
PFAFF CZÉGNEL

Nagy
alkalmi
vásár.

Legcélszerűbb
ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték
osztály.

Szép kivitelű
gyermekjáték-
ujdonságok.

Francia babák óriási
választékban és rend-
kívüli nagy választék
játék különlegességek-
ben, melyek legolcsób-
ban kaphatók

Waldmann Ernő

Diszműárak, sport és utazó
cikkek üzletében,
Rákóczi-ut, az Orsolya-
zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

Meghívás.

A Közgazdasági-, Korona-, Takaré- és
Hitelszövetkezet

évi rendes közgyűlését

1909. január hó 15-én d. e. 11
órákor tartja a Közgazdasági Bank r. t.
üzlethelyiségeiben (Teleky-utca 10. sz.)
melyre a tisztelt üzletrész tulajdonosok
minél nagyobb számban megjelenni
sziveskedjenek.

Az Igazgatóság.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése.
2. A II. évtársulat megalakulása feletti határozathozatal.
3. A felügyelő-bizottság megválasztása 1 évre.
4. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal előbb nyújtandók be.

Vendéglő áthelyezés!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy
a Kurlender házban **14 évig**
fennálló kóser vendéglőmet
Zöldfa-utca 10. sz. (Dr. Várnai-ház
íj. Weisz Bernát mellé) : : : : :

HELYEZTEM ÁT.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve
tisztelettel

GRÓSZ A.
vendéglős.

Meghívó.

A „Közgazdasági Bank Rész-
vénytársaság“

első évi rendes közgyűlését

folyó évi január hó 16-án délután 4
órákor tartja Teleky-utca 10. sz. alatti
üzlethelyiségében.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság jelentése és az 1907-1908. évi mérleg, nyereség és veszteségszámla előterjesztése.
2. Felügyelő bizottság jelentése.
3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása.
4. A tiszta nyereség felosztása feletti határozathozatal.
5. A felügyelő bizottság megválasztása, az igazgató tanács kiegészítése.
6. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg öt nappal írásilag jelentendők be.

Az Igazgatóság.

A tisztelt részvényesek felkértem részvényeiket az összes szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző harmadik nap déli 12 órájáig az intézet pénztáránál letenni, nehogy szavazati és határozati joguktól el-
essenek.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság Zárszámadása 1908. évről.

Mérleg-Számla

TARTOZIK					KÖVETEL.					
Főkv. lapsz.	VAGYON	K	f.	K	f.	Főkv. lapsz.	TEHER	K	f.	
93	Pénzkészlet			13028	13	5	Részvénytőke			*) 500000 —
9	Felszerelések 10% lev. után	9874	58	8437	13	80	Betét			184148 27
12	Alapítási költség	937	45	460	40	5-87	Bolyó számlai hitelezők			19249 56
85	Váltó tárca	575	50	602591	76	94	Viszleszámitolt váltók			158561 86
63	Jelzálogkölcson			6950	—		Egyenleg mint nyereség			6158 15
15-91	Folyószámlai adósok			19267	23					
81	Részvényhátralékok									
	1. Később kibocsátandó rész- vények értéke	200000	—							
	2. Részvényadósok	12850	—	212850	—					
59-60	Pénzintézeteknél elh. tőke			2856	—					
41	Magyar élet és jár. bizt. int.			1202	53					
88	Óvási költség			137	22					
92	Különféle adósok			337	44					
				868117	84					868117 84

*) Jegyzet: 1000 drb részvény az 1908. május 10-iki közgyűlés határozata értelmében még nincs kibocsátva.

Nyereség- és Veszteség-Számla

VESZTESÉG					NYERESÉG					
Főkv. lapsz.	VAGYON	K	f.	K	f.	Főkv. lapsz.	TEHER	K	f.	
23-34	Betét, folyószámlai (kamatok- és visszleszámitalási) ért			11542	28	84	Kamatokért			34960 05
35	Leírások, felszerelésekért, alapítási költségért	987	45	1052	55	90	Jutalékok, ebből 1100 kor. biz- tosításokból			7336 18
9-12	Tisztviselők fizetéseért	115	10	17281	51	46	Lakberekért, albérlőktől			908 30
11	Adóért			744	4					
7	Üzletköltség és lakbérért			6425	23					
77	Egyenleg mint nyereség			6158	15					
				43204	53					43204 53

Pénztáraté: Schwarcz Márton, pénztárnok.

Nagyvárad, 1908. december hó 31

Mayr Sándor vezérigazgató.

Könyvelésért:
Técsi Kiss Bertalan, főkönyvelő

IGAZGATÓSÁG:

Németh Sándor, igazgatósági elnök.

Heller Márton, Stolca Henrik, dr. Szokoly Tamás, Hankovits Ferencz, Kain Jakab.

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Eleméry Ferencz, felügyelő biz. elnök.

Groszfeld Dezső, Sebő Imre, Kovács Iván.